

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т   З А   П О Л И Т И К У   И   К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата мање се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи циљу се уредништу. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новчића. За веће а на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

ЦАРИГРАД, 28 апр. — Било је жестока окршаја између Друза и Маронита на Ливану. Валија је искао у Порте брзојавно помоћи, пошла је војска из Солуна, то је све што се чује.

БУКУРЕШТ, 28 апр. — Камара је одобрила трговачки уговор са Србијом.

СРИЈЕДАЦ, 28 апр. — Оштужба против Панице криви га, што је све од 1887-е године нешто плео са ц. руским посланством у Букурешту, да учини преврат у Бугарској.

КАРЛОВЦИ, 29 апр. — Иза читања Краљева писма, којим се потврђује избор Георгије Бранковића за патријарха српског, пошли су сви посланици к Бранковићу који је, захваљујући на честиткама, изјавио, да неће трипти политике ни у цркви ни у школи. Радиће свом снагом на измирењу јерархије са свјетовним редом.

БИОГРАД, 29 апр. — Српска и грчка влада договорили су се да оснују узајамна дипломатска преставништва у Атини и Биограду. (Зар их није било до сад?) — Управа вар. Биограда жалила се вишем суду на ријешене првог суда, да нема мјеста тужби на Гарашанина.

ЛОНДОН, 29 апр. — Краљица је јучер била слаба, данас је боља.

БУКУРЕШТ, 29 апр. — Камара је одобрила, са 93 против 55, зајам за утврђења.

ЦАРИГРАД, 29 апр. — Цевдет паша, министар правде, отпуштен је, замијенио га је министар вакуфа, Риза-паша кога ће замијенити Зихин-паша до сад министар грађевина. Зихију ће замијенили управитељ посредне порте, Раиф-паша. — Хусеин беј, секретар Султанов, постављен је за министра у Букурешт, на мјесто Феридун беја, који је премјештен у Биоград да замијени Махмуд-Недим беја, који иде у Атину.

ПЕТРОГРАД, 30 апр. — Царским указом овлашћује се министар финансије, да учини консолидовани унутрашњи зајам од 75 милиона рубаља за железнице. Емисија почиње 1 маја, добит 4½ по сто.

ЦАРИГРАД, 30 апр. — Што је отпуштен министар правде и губернатор Пере, то је драговољно задовољење Султаново због неугодног положаја тихих чиновника приликом напаста на њемачког мрнар Хунда. Говори се да ће Радовић захвалити Султану што је тако поравнао неприлику која пријетијаше.

БЕРЛИН, 1 маја. — У рајхстагу је изјавио Каприви да Њемачка у Африци не може више на се, без штете по образ и по имање своје. Долазком његовим на владу није се ништа промијенило, ни у смјеру, ни у систему.

БЕЧ, 2 маја. — Б. Краљ Милан дошао је синоћ амо.

РИМ, 2 маја. — Јучер је камара расправљала о буџету иностраном. Криспи је потврдио владину политику мира Италије на Балкану, која је са свим прикладна њену начелу, бранити самоуправу и независност свијех народа. Италија не може признати законитости избору Фердинанда Кобурга за књаза бугарског, но Бугарска може живјети поуздано у своју судбину, само ако њом владају мудро и управљају праведно. Криспи не вјерује, да би због Крете могло доћи до рата. У свијем питањима те се појавише на Балкану, био навјек потпуни договор између Аустрије, Инглеске и Италије. Особито се Аустрија вазда понављала да не може бити мудрије и поштеније.

АТИНА, 2 маја. — Преставник турски, Риза-паша, кренут је одовд, замијенивши га турски министар у Биограду.

МАДРИД, 2 маја. — Гласови о атентату на владарку своде се на метак што га је избацио неки царински чиновник на голубове.

ПАРИЗ, 3 маја. — Констан приправља законски приједлог, којим ће се раденицима ујемчити пензија за одмор, иза неколико година рада, или због слабости. Приједлог допушта раденицима уплату у задруге за међусобно помагање и друге такве, којима би држава дала потпоре. — Говори се да ће Карно до 21 маја (по нов.) помиловати војводу Орлеанског.

БЕРЛИН, 3 маја. — У рајхстагу, при расправи о двогодишњој војној служби, предлаже Виндхорст одбор за

то питање. Министар војни не прима. У петак наставак расправе.

ПЕТРОГРАД, 4 маја. — Министар Србије, Г. Ђ. Симић, предао је Цару писмо којим га влада одазива и поклоњено се, са својом госпођом, Царници у опрштајној аудијенцији. „Journal de St. Petersbourg“, говорећи о законодавном раду српске нар. скупштине, вели да Србија може њим бити задовољна.

СРИЈЕДАЦ, 4 маја. — Војни суд против Панице састао се јутрос. На молбу Панићину и некојих бранилаца, тек јучер постављених, одложено је суд расправу до 8 маја.

БЕЧ, 4 маја. — Б. Краљ Милан кренуо је синоћ у Биоград.

ЦАРИГРАД, 4 маја. — У селу Целин-Белеку до Багдата разболело се њих 13 а умрло 6, у знацима колере.

КЕНИГСБЕРГ, 4 маја. — Цар и Царица били су при светковини 400 обљетнице оvd. универзитета, те је Цар уписао свога наследника у списак ђакова.

МАДРИД, 4 маја. — При раденичкој побуни у Вилбау, било је судара с војском. Један раденик је погинуо, више рањени.

ДОПИСИ.

Одеса, 23 априла. Познато је и вашим читаоцима, да је у читавоме свијету тако звана *Magina a vela* (бродови на једра) до нога промачала; јер није могуће, ради брзине, са паробродима такмачит се. Ипак на обали Црнога мора, и „једрењаци“ лијепо се помажу. Са мјесном пловидбом — *каботажом* — бродови на Црномору, доста добријех носала чине. На руској обали има још довољно рада, док у свијем осталим крајевима власници бродова, не могу ни потребите трошкове издржавати. Само у Америци, већи једрењаци, од једну годину назад, почеше се боље помагати.

У моме допису 16 фебруара, споменуо сам и наше „Паробродско Друштво“ и обећао, да ћу и о њему мало прозборити. Морам прије свега споменути, да и ако сам далеко од мога отачества, од миле ми Црне Горе, оно ипак, све што се тамо збива, то ја са највећим интересом помњиво пратим, и као сваки Црногорац, дијелим све згоде и незоде милога ми отачества.

Да без саобраћаја и добријех путева нема живота ни великим ни малим народима,

II

Теб' одгаји Ерцеговка
У јуначкој српској Пиви,
Па долеће амо к нама
Као прави соко сиви!

Долеће нам — у 'ве горе
Ерцеговска сјајна звјезда,
Да помогнеш бранити нам
Од старина славно гвездо!

За то теби виша слава
Данас сија међу нама,
Него да си с' ти родио
У 'вом ст'јењу и горама . . . .

III

Ево сада двјеста љета
Од како си с твојом четом,
Ти пануо пред манастир
И цетињском црквом светом. —

Пануо си бранећи их
Да их душман не обали;
Зато теби Црногорци
Желе Спомен дићи мали!

А да љепши међу нама
Теб' Споменик буде ови,
Красиће га урезани
Милог Књаза нам стихови!

Који ти се одужио

Кад слободу Пиви даде!
И кад пред Њим теши зулум
Са огњишта твог нестале!

Ал' и овим Књаз наш жели
Да с' одужи твојој сјени,
И да каже цјелом св'јету
Да витенство твоје ц'јени.

IV

У славном „Горском Вјенцу“
Владика ти с' одужио:
Кад је тебе међу прве
Соколове увретио.

Весели се сиви орле
У те рајске Божје дворе,
Кад узноси твоју славу
Владвоци Црне Горе!

Весели се српски Змају
Дико наше историје
Кад ти Спомен жели дићи:
Горско јато Србадије!

Радоје Црногорац.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

БАЈУ ПИВЉАНИНУ.

I

Силна војска азијатска
Од бијелог Скадра лети,
А са жељом да погази
На Цетиње олтар свети!

Још се није задња војска
Из скадарског дигла блата,
А првјенац ено јој се
Вртијељске горе хвата!

Притисла је силна војска
Шест сахата цуних хода,
А тутан се њезин чује
Преко Р'јеке и Обода.

Гази Турчин испред себе
Црногорску сиротињу,
А у срцу жељу носи
Да почине на Цетињу! —

Ко ће сада на пут стати
Силовитој овој хорди,
Што је везир горди Шенџер
На Цетиње наше води?! —

Ти витеже српски Бајо,
Стаде војзи на суерету,
Да нам браниш Престоницу
Црногорску ову свету!

У врх горе Вртијељке
Ти дочека страшну силу,
Као оно Леонида
У славном Термонилу!

Па у Турке као соко
Са тристотин' друга суну,
И ка муња из облака
У душманску војску груну!

За пет дана и пет ноћи
Витенски си бојак био,
И јуначки, ка' Обилић
Турске чете разгонио!

И на прагу од Цетиња
Слободе си плам уждио,
Који но се с Вртијељке
На све стране свијегадио.

Из тог плама јуначкога
Пустио си био стр'јеле,
Које но су пола војске
Шенџерове развијеле. —

сам једну повећу погрешку, а та је: онај велики „апарат“ у управи. За управљати, тражити рада и рачуне водити са два пароброда, нетреба ни одбора ни пододбора; томе је свему достаган добар и савјестан капетан. Ако у свему ми Срби оскудијемо, имамо, Богу хвала, доста добријех поморских капетана, којима се златне куле повјерити могу. Та наша лијена и нијема Бока, близу је; у њој може се наћи све што треба све што се хоће. Дакле дотични капетан, којем би се заповјед брода повјерила морао би бити: и капетан, и управитељ и све. Ни линију пловидбе није нужно одређивати, него тражити гдје што треба — тражити рада. Црна Гора, на жалост, нема своје властите индустрије да је штити од стране конкуренције; зато јој не треба ни „Цолгебита“, ни царинарских сајуза. Дација на увоз страних еспанаја једнака је, на долазио тај еспан — са истока или запада. Оно мало извоза црногорских производа и увоза страних еспанаја што га Црна Гора треба (увоз је прилично велик), у оскудици својих превозних средстава, треба повјерити и једно и друго трџанским трговцима и аустро угарскоме Лојду. У оскудици својих превозних средстава, понављам, осром Тријешња, на друге нијацие није могуће ни мислити. Са сама два пароброда свачијих би монопол престао; оно мало наших домаћих производа продавали би се гдје се боље може, а оно што Црној Гори треба, добављало би се оклен је боље и јефтиније. Данас наши трговци, осим Тријешња, за друге нијацие и незнају, јер саобраћаја нема; зато нашу сток, руж, рибу, вуну, бухарицу, коже, лој и остало, треба трџанским трговцима повјерити и кроз њихове руке све потребито набављати. Није ми намјера бацати сумњу на трџанске трговце, јер у Трсту има доста амућних, вриједних и поштених трговаца, да заслужују свачије повјерење. Хоћу само да кажем, да сваки трговачки град има свој особити специјалитет. Има много ствари које се могу добро продати и купити у Тријешњу, а има много ствари за које треба и друге нијацие потражити. Вјешт и способан трговац ово добро познаје; зато свакој врсти еспанаја и тражи најгоднији и најјефтинији извор. Кад би наше „Паробродско Друштво“ из мртвијех васкрело, свему потребитом дало би се доскочити; јер би Црна Гора, са два пароброда, ушла у саобраћај с читавом Јевропом. Нијели могуће у први мах два пароброда набавити, треба и једнијем се задовољити — доста је само започети! Осим непроизводљивих материјалих користи, коју би Паробродско Друштво допринијело Црној Гори и њеним домаћим производима, био би велики добитак и на народно-морално-економскоме пољу: понузила би се ова прва ствар, која се показала првог дана, кад су барска и оцињска пристаништа у црногорске руке упала. Онај исти народ који је кроз вијекове на бојнијем пољанам своје јунаштво показао, тај исти народ знаће показати и душевне снаге, на поморско-индустријалноме пољу. У земљи у којој су погоди крви проливени за личну и народну слободу, у тој истој земљи треба својски борити се, да нашу малу трговину од свачијег монопола ослободимо; а то се само постићи може с остварењем превозних средстава — оснивањем паробродског друштва. Кад све ово у обзир узмете, увјерићете се, да је велика погрешка учињена што се паробродско друштво у своме зачетку распустило. Кад би мој глас могао допринијети до мог отачества и кад би се сви моји редци у обрив узели, не бих се ни нај мање у стручавоу казати: да вас околно српска браћа први пут нијесу разумјела! Зато прегните, на изнова напријед: толците и отверзете ја вам! Оволико с трговачког гледишта о нашем Паробродском Друштву; моралну и политичку добит коју би ово друштво допринијело, ви ћете знати боље од мене процијенити. Међутим, за данас, доста о овоме предмету.

Биће вам познато да српска влада намјерава наименовати свог генералног консула у Одеси. Особа која ће ово мјесто заузети, није ми позната. Кад дознам јавићу вам. — Паробродско друштво виеза Гагарина, успоставило је редовиту пловидбу између Одесе и Биограда. И са овом линијом отворен је нови извор одеској и биоградској трговини.

Финанцијални рат који је Русији од неколико година објавила западна Јевропа са Бизмарком на челу, рек'би да се примиче своје крају са сјајном и потпуном руском побједом. Ма колико се борили јавно и тајно Бизмарк и другови да Русију финансијално упропасте, финансијална борба била је од велике користи по Русију. Све што су више руски шапирани знајуду губили цијену, то је руски м у ж и к више новца накарао за своје производе. Миларде рубаља финансијални рат допринијело је користи рускоме народу. Изгледа напокон да се западне мегданције досјетиле своје јаду; јер још од прошле недеље наши банкарни мијењају 100 руских халширних рубаља за 230 њемачких марка. Овако високог курса на одеској борен

није бивало од 1875—76 године. Уелијед повишења курса руском папирном новцу: и појединим руским акцијама цијене дневно скачу. Јучер су нуђене лире штерлинге по 8 рубаља и 80 копјека, и није им се купца нахаждило; јер одески трговци радије примају руски папирни новац, него ли туђе злато.

Досадањи изгледи на љетину по свему пространом рускоме царству, нијеповољнији су. Продаја житна ипак одвећ је жива. Пшеница најбоље врсте продаје се 96—98 копјека худ. Кукуруз (румешин) 50 52; јечам 58 до 60 копјека. Сад... се сјетих, г. уреднице, да сам превећ одуљо мој данашњи допис! Извините, и поздравите сву тамошњу браћу; за тим вјерујте ва шем

V.

Што ваља радити ове године против пламца (*Peronospora viticola*)?

Мало ће бити таквих виноградара, који прошле године нијесу имали трилике, да се упознаду са том новом болести наших винограда, од које су скоро сва пера око Видовдане са лозе једнак опала, али доста нас је за то невјерника те држимо, да пламац није тако опасна болест за лозу, као што се прича, те да је по свој прилици ове године у нашим виноградима неће више ни бити. Жали боже није ово мишљење ни најмање оправдано, јер неопобитна је истина, да у оној околини, гдје се је једном пламац указао, неће ни до године изостати, само ако вријеме његовоме развићу угађало буде.

Да се пламац развијати може, потребно му је најме влажног и топлог времена. Што је која година киновитија и топлија, то је опасност од њега већа: на против дуготрајно сухо вријеме зауставиће га у његовоме напредовању, а може га кад кад и са свијем предупредити. У коликом се обиму та болест годимце шири и у које се доба године у једном мјесту највише указује, није вазда једнако. Једне се године и пр. може догодити, да се пламац опажа већ рано с прољећа и у великој мјерини, а друге се појављује тек доцкан у лето и у врло малој мјери. То зависи једино, како сам већ прије споменуо, од времена; ако буде прољеће влажно и топло, имаћемо га у нашим виноградима и опет почетком мјесеца јуна, а и то пуно више по лани: буде ли пак по сад сушно, појавиће се дошпије и неће нам све дотле задавати великијех брига, док суша затраје.

Пошто се пак вријеме унапријед прорицати не да, а лозе треба да се против пламца кроне коњским каменом још прије по се болест у виноградима виђа, то из тога слиједи, да *кропљење лоза не слије ништо ове године изостати, а не слије се с тим послом на никоји начин ни дотле чекаати, док се болест у виноградима указе, јер онда већ може бити доцкан, те према томе и успјех кропљења несигуран.*

Настаје сада питање, да ли би сада ваљало кропити и оне винограде, у којима лани те болести није било, или другима ријечима, да ли ће и ти виногради ове године пламцем ометени бити или неће? Чини се да је ласно одговорити на ово, а у истину је врло тешко. Ево зашто!

Пламац шири се као и друга биљка поглавито вјетром. Његове заметке или сјеме разнаша вјетар с једног листа на други, с једне лозе на другу, из једног винограда у други. Наће ли туна тај вјетром донешени заметак повољне услове своје развићу, т. ј. наће ли у оно вријеме, кад га је вјетар у туђи виноград донио, на лозном лишћу довољно влаге и топлоте, одма ће почети напредовати и великом брзином своје потомство развијати, наравно на огромну штету лозе, од које се храни. У противном пак случају, кад је најме година сушна, не може пламац да напредује и да се развија, неће с тога од њега никакве велике штете бити. Није дакле ниједан виноград од пламчеве заразе сигуран, ако се у близини његовој налази већ који заражени виноград. Нијесу дакле ни

ни наши виногради сигурни, у којима лани те болести није било, али гдје је тај, који ми умије унапријед казати хоће ли ове године дувати вјетар баш у правцу још незараженијих винограда, или хоће ли нам прољеће сушно или влажно бити? Ако окрене година сушна, могло би бити и без кропљења; кад би се пак унапријед у то поуздали на кропљењем чекали, могло би се догодити, да би лијечењем одоцјели, јер најсигурнији је успјех кропљења онда, кад се коњски камен налази на лозном лишћу још прије но су се заметци болести ваздухом почели ширити, што у жуниим крајевима бива обично већ мјесеца маја. Тек доспије такав заметак на коњским каменом већ кропљењем лист, не може се више развијати, јер наће туна отров, који га одма убија.

Са ових разлога одређено је у њским земљама, да кропљење лоза против пламца, тек се је појавно у једном крају, буде за *све виноградаре обавезно*, т. ј. чим се је у једном мјесту та болест указала, одма власт изда свим виноградарима строгу наредбу, да сваки у свом виноградима мора у одређено вријеме своје лозе да коњским каменом кропи, па биле му оне ометене или још здраве. Не да се до душе тајити, да је једино тим начином могуће све винограде од пропасти сачувати и болест мало по мало до краја искорјенити, али и тај начин заједничке обране има својих тешкоћа, а главна је у томе, што не можеш никад присилити све виноградаре на заједничку обрану, јер се међу њима налази вазда по гдјекоји сиромаш, који нема окле да набави доста скупу штрцаљку и потребну мјожину коњског камена.

У нас би се на против мало по мало обавезно кропљење врло лако увести могло, пошто је наша влада узела ту ствар у своје руке, те ове године из својих средстава набавила 51 штрцаљку и 600 килограма коњског камена. За обавезно кропљење свију винограда у земљи маде је до душе овај број, јер једва би се њим трећина наших виноградара у право доба послужити могла, по ова набавка пораздијелиће се за сада само на оне винограде, који су већ лани пламцем опетени били, а буде ли се временом иста потреба и за остале винограде указала, вазда нам ова прва набавка јамчи, да нам влада неће ни по сад ускратити своје издашне потпоре. У том случају врло би незахвално било, да наш сељак као обично ову благодат и њене пошљеднице с незадовољством прима, јер њом се не кани нартити му више рада, по спасити му оно, од чега живи.

За ове дакле виноградаре, те ће примити од државе штрцаљке и коњски камен, наредиће се, да у одређено вријеме кроне своје лозе, а како ће у томе поступати, ево им и опет упуства:

1. Стуче се два килограма коњског камена и растопи у 10 коната или 5 ока вреле воде. Та растопина унесе се затим у чабар, који смо пријед напунили су 80 коната или 40 ока студене воде. Из тога размути се у другој каквој посуди 2 до 3 килограма загањеног кљака у 10 коната студене воде, те се тако добивено млијеко од кљака сипа кроз какво често цједило у онај чабар с коњским каменом, а уз то се непрестано дрвеним штапом у чабру мијеша. Послије двије уре може се течност за кропљење употребити, само ју треба за то вријеме чеће добро мијешати. Су 100 коната ове течности може се кропити од прилике 1000 лоза.

2. Том течности напуни се нарочито за то удешена штрцаљка, но нијда се не напуња са свијем већ се вазда остави озго најмање четири прста празан простор. Прије по се течност из чабра извади, промијеша се добро дрвеним штапом, а да се опет и у штрцаљки не сталожни, треба ју чеће леђина потрести.

При самом штрцању ваља пазити, да се течност из штрцаљке по цијелој лози распе као сипна роса дакле и по

гропљу и лишћу, а од лишћа опет да се поглавито горња страна добро накропи. Са течности не ваља такође при кропљењу ни одвећ штедјети, јер што је на лишћу више лијека, то ће се и дуже од болести одржати.

3. Лозе се кроне обично два и то први пут без обзира на то да ли се болест у виноградима већ виђа или не, од прилике у оно вријеме, кад лоза цвати или који дан прије или послвије тога, а други пут 4 до 6 пећеља доцније. Ако се болест не престане ширити послвије та два кропљења, кропљењемо и трећи пут. Млади виногради треба бар сваки мјесец да се једном кроне.

У дану опет кропи се кад је вријеме тихо, без вјетра, најбоље рано у зору и касно пред вече или бар кад је облачно, а ипшто кад сунце јако грије, да не би прогорело лишће. У доба највеће врућине дакле око пола дана, не треба кропити. Наће ли четог или сјутрадан иза кропљења киша, тад треба посао поновити.

4. Да нам штрцаљке вазда добро раде и дуго трају, исплакаћемо их послвије сваке употребе чистом водом. То исто чинићемо и онда, кад посао само за кратко вријеме и пр. преко дана прекидамо.

Ф. Јерговић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 4 маја

(Долазак.) Опумоћени министри при Двору Његова Височанства Књаза и Господара нашег: министар француске Републике Г. А. Жерар и министар италијански Г. Маркиз Бјанки Лаванга ли Кастел бјанко, дошли су у уторник у јутро, 1. о. м. из Дубровника на Цетиње и отсјели у великој локанди.

Истог дана, у 2 часа послвије подна, у назочности замјеника нашег министра спољних послова, г. М. Бакића, Њихове Преузвишености споменути Госнода министри, положише лијечне и скупоцјене вјенчеве од снјежет цвијећа са свиленим тракама на гроб у Богу почивше *Књагине Зорке II Карађорђевића*.

(Личне вијести.) Др. Броз гимназијски професор у Загребу, дошао је у прошлу сриједу вечер на Цетиње, а у четвртак пошао је у Котор. Др. Броз је прошао Црном Гором од Бара до Подгорице, проучавајући народни говор. Он је много задовољан са својим путовањем. У Дубровнику је провео два мјесеца пенитујући књижице и архиве тамошње.

— Истог је дана дошао из Дубровника управитељ болнице на Орлој Луци, Др. Паја Лучић, који је јутрос пошао на своје мјесто, на Орлој Луци.

(Путници.) Ове недеље дошли су ови путници у вел. локанду:

Карло Чернер фабрикант Комотау — Чешка, Х. Блекман са женом, фабрикант из Беча, Аугуст Проске из Чешке, Хенрих Проске, Ч. Мајрер трговац Дражђани, Ф. Шаде трговац путник Трет, Др. Иван Броз проф. Загреб.

Књижевност.

Хришћански вјесник, часопис духовни за хришћанску поуку и црквену књижевност издавалац и одговорни уредник: А лекса Илић протојереј и председник конзисторије у пензији IV свеска. Април. Година XII.

Садржај: 1. Христос Васкрсе 2. Катихизис за православне Србе у XVIII вијеку, прилог историји српске књижевности, од Димитрија Руварца. 3. Бог и невјерије 4. Писма католика 5. Размишљања на велики петак (у цркви) 6. Је ли смрћу свему крај 7. Ријеч на Сретеније 8. Кратка правила за црквене проповједнике по Х. К. 9. Из Пастирске праксе 10. Задатак свештеничког удружења 11. Нови црквени закон 12. Црквене вијести.

У Биограду, нова парна штампара Д.

У Павчево и Кикинди излази, од
1 априла, нов лист:

Посестрима. Лист за поуку и забаву
нашим женскињама. Издају: Иван Марти-
новић и Љубомир Лотић. Излази
1. и 15. сваког мјесеца на цијелом табаку.
Претплату, рукописе и све што се тиче
уредништва ваља шиљати на адресу: Љу-
бомир Лотић у В. Кикинди. — Рукописи
се не враћају. Цијена је за Аустро-Угар-
ску на годину 3 ф. на по год. 1 ф. 50 н.
За Србију и друге земље 7 дин. на год.
За огласе плаћа се 8 н. од ретка. Непла-
ћена писма се не примају. Версије нема.

Извао је „Глас Истине“ Лист за
црквене приовиједи, хришћанску поуку,
духовну књижевност, животенисе, старине
и православне црквено-народне потребе
Бр. 7. Година VII. Уредник: Сава Пе-
тровић.

Садржај: Бесједа, коју је говорио
свештеник Манојло Грбић, дана 19. нов.
1889, кад је у име високопресвештеног
епископа Теофана, благословио обновљену
цркву св. Јована у манастиру Гомрју. —
Рецимоими коју о михољским задушницама.
Написао Дим. Руварац парох земунски. —
Писма уреднику „Гласа Истине“. —
Мотивације предлога за уредбу о дотацији
православних свештеника. — Поетенисе
оцијенљиве хришћанског запада од православ-
ља. С руског превео Ђ. Бога. канелан. —
Листак: Биљешке.

„Глас Истине“ излази 15-ог и посљедњег
дана сваког мјесеца на читавом табаку
велике ошине. Цијена је листу: За Аустро-
Угарску: 2 фор. на цијелу годину, 1 фор.
на пола године; за Србију 5 динара на
цијелу годину 2½ дин. на по године.
Из Србије прима претплату књижара В.
Валожина у Биограду.

Још се могу добити сви бројеви „Гласа
Истине“ од почетка до данас.

Власник издавалац „Гласа Истине“
Штампариа А. Пајевића.

Књижевност и умјетност.

(Наставак „Обзора“ на језику о „Сестрама“
Е. Кумлића)

Чин се збива на Бањи у Истри.

У првом чину већ упознајемо све
главне особе драме. Антун Маринић бродо-
власник повратио се је са дуга пута. Док
је он био на путу у његовој се је кући
догодила велика несрећа. Неко је завео
његову жену Вилхелмину, незнанку, туђин-
ку, коју је био узео у кућу, као говернант-
ку својим кћерима: Ивки и Тонки, које
је имао са првом својом супругом. Ивка
је удата за Ернеста — Ернесто је „по-
дузетник, мостетар, трговац, творничар,
раскипука, пробигора, протуха“. Позвао
је вас мираз своје жене; гради кућу на
Бањи, држи коња и кочије — те тражи
још новца од таста. Тонка љуби Нику
Рубинића, сина Марка Рубинића, који је
у завади са Антоном Маринићем.

Први је приказ првога чина баш
састањак Тонке и Нике у врту Мариниће-
ве куће. Нико ће на пут — а прије него
крене, хтио би говорити са Маринићем о
својој љубави.

Нико иде из врта а долази Антун.
Овај и кћи говоре о Ивки и о Ернесту.
Тонка позна ко је Ернест, колико с њим
трпи љезина сестра — а ипак га брани,
иначе би хтјела, од љубави прама сестри,
да му отац даде оно што пита. По не
говоре само о том: Тонка му каже, како
она још увијек љуби Нику — за кога отац
неће да знаде. Ивка и Ернесто долазе уз
то из Ријеке, да поздраве оца. Антун се
обара на Ернеста, кога жена брани. Двије
сестре остављају на саму Ернеста и Ан-
туна. Ернесто пита новца. Њихов говор
прекида Марко Рудинић, који долази к
Антуну Маринићу, те му нуђа мир и проси
Тонку за свога Нику. С почетка Антун
оказује; на концу пристаје. Ивка и Тонка
се враћају, а за њима Нико. Нико проси
у Антуна Тонкину руку. „Тонке ти нико
неће отети“, одговори му старац. Кад сви
одаше, — Марко и Нико, да иду, а Ивка
и Тонка, да их допрате до цесте, — оста-
је сам Ернесто, коме долази зидар Бруно
Малтон да тражи недељну плату за зида-
ре, који граде villa Ернесту. Овај нема
новаца да плати, али је Бруно Малтон
хуља као и зет Антуна Маринића, те се
они лако разуме. Пошто долази опет Антун,
зидар се уклања, те се таст и зет опета
налазе у очи. Зет хоће новаца. Таст на њ
обећаје, али хоће да му Ернест рече име
заводника Вилхелмине. С почетка неће —
напоком прикнеже на живот своје жене
и дјце да ће рећи истину. „Ко је је
завео? Говори!“ пита Антун. „Нико Руби-
нић!“ каже Ернесто. У тај паручаде Ивка
и Тонка — „Ернесто лаже!“ каже Тонка. —
Први чин свршава ријечима Антуна: „Мо-
ја кћи љуби заводника моје жене! Ох црне
ли срамоте!“

Други се чин збива у писарни Ан-
туна Маринића, који је уз то продао брод,
отворио дућан и да угуши своје боли,
подао се вину. Попладе су, вечер је, кра-
буље пјевају, а Антун у својој писарни

писе лист, да пошаље двије хиљаде форина-
та трговцу у Трет за робу, коју је примио.
Ернесто га напастије. да му даде новаца
и то одмах. Антун схваћа за што; Ернесто
је кривотворио подпис свога таста на неким
мјеницама, те хоће да их некупи. „Ако си
кривотворио мој подпис на мјеницама, сједим
ћеш сјутра у хладу, хоћеш душе ми“ —
каже му таст, — а зет, пошто је узалуд
молио, дрхтаво му више од једнога пута
каже Ја ћу те још мошти... и
одази. Марко Рудинић узалуд долази к
Антуну, да му избје из главе мисао, да
му је његов син Нико завео супругу. Антун
неће да чује, те Марку показује врата.
Тонка, која знаде за заводника своје маћехе,
брани Нику, али у залуд. Док брани Нику,
она ипак не заборавља на сестру, која
нема добре хаљине, којој су вјеровници
све запљенили — која побољева, те се за
њу утиче к оцу. И Ивка вјерује, да је
Нико био заводник Вилхелмине — те јој
се чини да је велика заслуга Ернестова,
који је одкрио тајну и тим запријечио да
се Тонка уда за Нику. Тај разлог употре-
бљује она на обрану Ернеста, кога увијек
љуби, и онда кад јој кажу да јој је чење-
раи. Антун је добио писмо од неке Ерне-
стове љубовце, која пита новаца и пријети
да ће ипак доћи к Ивки са Ернестовим
дјететом. Тонка и Ернесто налазе се сами.
Тонка му открива своје срце и приети му,
да ће му скинути крилику са лица. „Тонка
— одговара Ернесто — ти ћеш нутаги!
Хоћеш, хоћеш, јер ти је драг сестрин жи-
вот.“ У томе дијалогу видимо сву пљивоћу
Ернестове душе и сву његову страст. Зна
он, да му супруга побољева, зна да ће му
умријети, те већ мисли на Тонкину руку
и то јој очито каже.

Долази Нико, који пита Ернеста зашто
је проти њему налагао свога таста.
Тонка и Нико кажу Ернесту, да је злотвор,
да је хуља, да је безобразник — Нико
му спочитује како је вјеровника у Трету
молио, да причека док му жена умре, па да
ће онда о жени ити везину сестру; ну
хуљи се за све то мало мари. „То је лаж,
то је лаж говори и одази. Уз то Антун
налази Нику са Ником. Хвата се револвер
и хоће да пуца у Нику. „Заводник моје
жене грли моје!“ Тонка одскочи од Нике,
приче очеву руку. Да спаси живот драго-
га, открива оцу право име заводника.

Заводник је Ернесто. Антун је сада
одлучно да Ернесто мора у тамницу ради
кривотворених мјеница. Ивка и Ернесто,
који хоће да се врате на Ријеку, хтјели
би поздравити оца. Ну кад Тонка каже
Ники, да отац све знаде, Нико разуми све
и одази са женом. Антун је сам, у тај хип
улази у писарну крабуља. Антун чувши
некога иза себе, окрене се. У тај хип из-
вади крабуља и воји и порину у гај срце.
Антун задрхта и издахне. Крабуља сегну
му у ње, паје листицу и справи је;
још га једном прободде, па се дигне и бје-
жи. Катича — служавка — дошавши пред
врата писарне, види крабуљу у када про-
бодде Антуна задњи пут. Зове у помоћ. До-
лазе морнари, жене и дјца. Долази и Мар-
ко. За њим и Тонка. Лако је помисли-
ти приказ. Долази још један морнар и ка-
же, да су ухватили разбојника. А ко је?
Капетан Нико; — „Нико је био са мном
у врту“ каже Тонка. Пада Марку на прса,
главу му спушта на раме. Тим се свршава
други чин.

Трећи се чин збива у Маринићевој
кући. Ернесто и Ивка дошли су први пут
на Бању послје велике несреће, која се
је догодила. Док Ивка болела и уморна
спава, Ернесто прави већ рачуне са нов-
цима, који ће га допасти. „Да није таст
погинуо, ја бих данас био у затвору“. Из-
јена узме револвер, гледа га и говори му:
„Шест зрна — шест цијелова смрти! Ако
једно не погоди, погодит ће друго! Прија-
тељу мој, да ми се не изневјериш у по-
треби! Ти, мала играчка, ти си мој спас“
и... и тако даље. Марко га налази, гђе
говори револверу. „Од кад ми је таст
онако ужасно погинуо — каже Ернесто ту-
жно — увијек носим са собом револвер“.
Из онога што говоре Ернесто и Марко,
дознајемо, да се је судач одмах други дан
увјерио, да је Нико недужан, па га пустио
на слободу. Тонка долази с пута. Кад се
таје сама са Марком приповиједа му, како
судач испитивао цијела три сата, а најви-
ше о Ернесту, те ју је особито испитивао
о мјеницама. На пол пута између Ријеке
и Бање наишла се је лешница, а у њој бро-
јеви хиљадарака, које је хтио покојни Ан-
тун послати у Трет. Марко и Тонка већ
сумњају на Ернеста. Кад се Ернесто и
Тонка налазе сами — „покажи ми твоје
руке“ каже му Тонка престрашено, прину-
шено. Ернесто остаје сам, а Ивка долази.
Блиједа је, болесна. Свађа да јој је бли-
зу смрт, те би хтјела, да посаје везине
смрти Ернесто жени Тонку, која је несрет-
на, која не може више љубити, али си
знала штовати поштенога супруга и љуби-
ти везину дјцу. Јадна још мисли, да је
Нико заводник маћехе, те да се Тонка
несмије за њ удати. Суверетају се Ивка
и Тонка; први пут иза очеве смрти. И
пре Тонком Ивка брани Ернеста. „Ти га
још мрзиш?“ — „Из дубине свога срца“,
одговара Тонка. „Тонка!“ — „Колико те-
бе љубим, толико њега мрзим“. — Долази

Нико. — Ивка му предбацује његово по-
ступање. Тонка и Нико кажу јој истину.
Ивка се трже. Долази Ернесто. „Што се
догодило? Ивка моја, ти си блиједа како
смрт“ — пита. „Ја нијесам више твоја.
Ја сам само мајка наше дјце“... Марко
долази и јавља да су ухватили разбојника.
Разбојник је Бруно Малтон, зидар — али
је редаретвени повјереник разабрао, да је
уморито било наручено. Ево повјереника
са жандарима. Хоће да говори с Ернестом.
Одмах! одговара овај. Иде брзо у собу на
лијево. Сви се пресенете. Ивка устане.
Дрхће као да се гуши. Један час, а из
собе чује се хитац из револвера. Судбени
повјереник: „Убио се!“ Ивка: „Ернесто!“
Повјереник: „Жалибоже убојица нашега
оца! Сам је себе убио.“ Ивка поче се
гушити, умриати. Дјца дотрчу у собу и
вичу: Мама! Мама! Ивка се тргне, умре.
Нико: „Мртва!“ Тонка: „Сестро, и ти
мртва“. уморе. Марко: „Сирота!“ Дјца:
„Мама, драга мама!“ Нико обујми дјцу
љвицом и привије их на прса: „Сад
сте моји.“

Тим свршава трећи чин, а трећим
чином и драма.

(Наставиће се.)

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

У половини септембра ове године
пуне се управе 200, година, од како је
ерски Леонида са 60 својих другова...
дочекао турску силу на ерским Термо-
нишима, под којом је — силом малаксао
као витез; „Који не ће мријет“ лок свијета
траје. Тај ерски леонида није ништа
мањи од Леониде Швартаца са којим се
поносе историји старог вијека а особито
витешке Шварте, него стоји у равној
мјери са њим ерски Леонида, ерски витез
из Херцеговине: Бајо Пивљанин; А ерски
Термошил — Вртијељка и даном дана-
њим ваије и опомине мимопролазећег
србина, да се сјети: да је на њој Витез
Бајо су 60 витезова славно пао, бранећи
штоњу искру србинске слободе. — И за-
иста је већ крајње вријеме да се сјетимо:
Баја и његових витезова.

Који не су жртвом пали,
На ерскоме Термошлу —
Кад Швартански дочекаше,
Азијатску страшу силу.

Жртва, коју је Пивски витез са својим
друговима примио на олтар србинске сло-
бодде велика је тако, да се сваки србин
са њом може пред свијетом узносити и
хвалити, па је за то требало и још од
прије давно да се том бесмртном витезу
подигне видљиви споменик у његовом по-
томству, па ком бише биле написане ријечи
великог и славног митроносног пјесниках
„Горског Вијенца“:

Соко Бајо са тридест амајева!
Мријет неће док свијета траје:
Дочекаше Шењгера иеира,
У врх равне горе Вртијељке.

Некће србин издати србина

Но сви пали један код другог,
Пјевајући и турке бијући.

Дивне славе престо им мајијеко.

По наведеном види се да је Бајо
Пивљанин био један од најславнијех ерских
јунака, који су се гдга у ерском народу
појављивали; а да је то истина к том да
додамо довољно је само то да се он
витешки, са малом четом подигао у најтеже
вријеме т. ј. у II. половини XVII, вијека
када, не само Балкан по и цијела Јеврона
дрхташе пред саљбом пророковом, он се
тој сили противио и потпирао је плам
ерске слободе на ерском опшниту, које
је љубио више од свега: „Борећи се као
лав с Турцима, на све стране у горе кр-
ваве.“ Ти силни турци није су га кадри
били устранили ни онда када су му сваког
друга на Грдијевићима погубили, на њему
тешике раче заклали. Он је до смрти одр-
жао своју заклетву:

Ал' по сад' знајте смрт ћеме сама
Вјерјите Турци помрјит' с вама.

И занета том је сљедовно све док
није његова снага под Турском силом на
Вртијељци малаксао.

Витешка дјела Вртијељског Витеза
није могуће објелоданити у овако краткој
ријечи, него та његова славна дјела дала
су повод те сам написао књижевно дјело
под његовим именом из ког ће мислим
по својој скромности сваки моћи потпуно
схватити његов витешки карактер и његова
бесмртна дјела.

Дјело о Бају Пивљанину готово је
било назад два мјесеца, али, као о свом,
нијесам могао дати свој суд да је достојно
да угледа свијета, по том највише што је
данас и сувише тешко писати, с те бојазни
 принуђен сам га био предати много вјештјем
књижевнику да ми он пресуди. Тај човек
који је потпуно вјешт књижевном послу,
повратно ми је дјело са препоруком да
га издам на свијет, јер вели заслужује.
По почем моје стање не допушта ми да
га могу сам по себи издати, то сам прину-
ђен да се обратим теби о мило Српство,
да ми притечен у помоћ са предплатом
на овај књижевни споменик који се тиче
Вртијељског Витеза да изађе на свијет

БАЈО ПИВЉАНИН

ДРАМА
У ПЕТ ЧИНОВА.

Којој је цијена један еиорин и двадест
новчића а. вр. или два и по динара.

Половина чистога прихода
неизоплавно биће одређена за
споменик Баја Пивљанина, када
му га, ако Бога, буду Срби из свију кра-
јева српства на једном мјесту подизали.
И најзад уздам се у тебе о мило српство,
да ћеш учинити толико пожртвовања, које
од тебе ниште витешки прах. — Вртојељ-
ског Витеза:

И ако је давно било
У крваво пропало доба,
Ти се сјети мили роде,
Бајовога славног гроба:
Да на њему вјенац ставиш
Од мирисне лаворике
И споменом благодарном
Вртијељске убојнице

Рок претплати траје најдаље до Пет-
рова-дне, 28 јуна ове год. а шаље се Г.
Васу Пиперу трговцу на Цетиње, Montene-
gro а Сeŕtigne.

Умољавају се најучтивије сва славна
уредништва Српских и Хрватских листова
и журнала да у цијелости препечатају у
својим органима овај позив.

Тако, ће умољавају се сл. ср. књижаре:
В. Валожина у Биограду, Ј. Јоци-
ћа у Н. Саду III. Петровића у
Котору, да изводе примати претплату
из дотичних околина и шиљати на Цетиње
поменутом. Г. Васу Пиперу.

Видак Отовић, Учитељ.

Разне биљешке.

(Чудна опрука.) Почетком 1884
године умро је у Варшави нека господин,
који је оставио лијено имање у готовоме
повцу. Овај новац са дотичном опоруком
био је запечата у једном сандучићу овим
патисом: да се сандук, отвори на
10 марта 1885.

У назначени дан, окупише се рођаци,
да, у присуству биљешника, отворе сандук
са новцима; кад у сандуку нађоше други
запечатани сандучић, на којем као и на
првome било је уписано: да се отвори
на 14 априла 1886.

Отварање драгодијеног сандучића,
понављало се и још трипут; Отрагу не-
колико дана отворише и посљедњи сандучић
у којем нађоше опоруку и са опоруком
лијену сумицу од 250 хиљад франака.

Тестатару у својој опорукџи каже, да
се сла ова сума преда државној руској
банци, која ће раздијелити главницу са ка-
матом године 1910 његовијем наслѣдницима
који ће у оно доба наћи у животу.

Но треба спомњати какав благослов
наслѣдници послаше на адресу свог
умрлог рођака, ради његове чудне и не
угодне опорукџи Доћи до новаца а не по-
нијети паре, исто је што сјести пренуцу
трнезу и не окусити.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Поводом болести и смрти мога брата

ЛАБУДА МАТАНОВИЋА;

изјављујем највећу благодарност Г. Др.
Кустудићу са његовом Госпођом, који га
са особитом пажњом у болести тешко ње-
говаше; наша захвала нека је и Господи
Др. Лучићу, Кап. Катурину, Милу Марти-
новићу, Филотићу, Петру Вукојевићу, Јову
Ђурчићу и Господи учитељима његовим
друговима, који му приредише посмртни
парастос у Никшиће. Хвала браћи Хер-
цеговцима, и свијема онијема који га бо-
лесна пратише. Хвала нека је свијема
онијема који у тешкој жалости учествова-
ше, те нам тијем непречаљену тугу убла-
жише.

Теклићи, 25 априла 1890.

Ожалошћени:

брат, Буру, мајка Стане, баба Анђе Мата-
новића, сестре Маре Средановића и Ста-
ница Пипер са осталом родбином и при-
јатељима.

ОБЈАВА.

Члановима Цетињске Читаонице.

На молбу Упр. ове Читаонице има-
ло је доброту књ. при. Министарство
Унутрашњих Дјела дозволити и наре-
дити, да се по једна денеша бечкога
кор.-бирора шаље од сада и Читаоници.
Ово се ставља до знања пошто-
ваним члановима Цетињске Читаонице,
који сада имају прилику, да брзо са-
знају што се најважније збива у сви-
јету, јер ће денеша бити вазда изло-
жене у Читаоници.

Цетиње, 4. Маја 1890

УПРАВА ЦЕТИЊСКЕ ЧИТАОНИЦЕ.

ОБЈАВА.

Како је досадањи економ, Саво Раду-
ловић, иступио, то ће од 1. Маја тек. г.
сва новчана примања и издавања болнице
вршити нови економ, Петар Поповић.

Управа болнице Данила I.

СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД

(Prospecto statistico)

О КРЕТАЊУ БРОДОВА У БАРСКОЈ ЛУЦИ ЗА ГОДИНУ 1889

(Sul movimento marittimo nel Porto di Anivari per l'anno 1889).

О Д К У Д А Д О Л А З Е
(Stati di provenienza)

К У Д А П О Л А З Е
(Stati di destinazione)

Застава (Bandiera)	Црна Гора (Montenegro)			Аустро-Угарска (Austro-Ungheria)			Италија (Italia)			Турска (Turchia)			Грчка (Grecia)			Русија (Russia)		
	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Б. Тона N. Тон.	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Б. Тона N. Тон.	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Б. Тона N. Тон.	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Б. Тона N. Тон.	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Б. Тона N. Тон.	Крцат (Carico)	Празан (Vuoto)	Б. Тона N. Тон.
Црна Гора (Montenegro)																		
на једра (a vela)	7	129	6	113	4	91	5	151	2	42	1	15	1	15				
пар. лађа (a vapore)																		
Укупно (Totale)	7	129	6	113	4	91	5	151	2	42	1	15	1	15				
Аустро-Угар. (A.-Ungheria)																		
на једра (a vela)				2	58	4	29	1	70									
пар. лађа (a vapore)	51	24613																
Укупно (Totale)	51	24613		2	58	4	29	1	70									
Италија (Italia)																		
на једра (a vela)	1	43								5	300	7	242	1	84			
пар. лађа (a vapore)																		
Укупно (Totale)	1	43								5	300	7	242	1	84			
Турска (Turchia)																		
на једра (a vela)	2	143	3	74	2	64	6	126		1	22	5	29					
пар. лађа (a vapore)																		
Укупно (Totale)	2	143	3	74	2	64	6	126		1	22	5	29					
Грчка (Grecia)																		
на једра (a vela)																		
пар. лађа (a vapore)				5	202													
Укупно (Totale)				5	202													
Опште кретање (Movimento generale)	61	24928	9	187	65	260	59	15	306	8	412	9	279	6	44	1	84	21677